(tezy i tematy do rozwinięcia w dyskusji przedkongresowej)
Materiał do dyskusji

W dokumentach politycznych Kongresu powinna być zawarta ocena rzeczywistości – na świecie i w Polsce. Powinna być kontynuowana krytyka kapitalizmu i proponowana alternatywa – socjalizm. Walka o socjalizm to walka o pozyskanie społeczeństwa dla socjalizmu, to walka o świadomość społeczną.

Świat

- W 2008 roku kryzys finansowy w USA ujawnił kryzys ideologii „wolnego rynku", na której opiera się system zachodni. Okazało się, że bez interwencji państwa „wolnorynkowy" system finansowy i gospodarczy rozpadnie się jak domek z kart. Jednocześnie nie da się już ukryć, że zyski trafiają do coraz mniejszej cząstki społeczeństwa. Większość biednieje. Klasa średnia stanowiąca fundament systemu „wolnorynkowego" - pomimo rosnących kwalifikacji - też nie bogaci się. Wszystko to powoduje, że świat wchodzi w okres niestabilności społecznej i gospodarczej.
- Istotnym powodem obecnego kryzysu jest neoliberalna doktryna o ograniczaniu funkcji państwa, w tym funkcji kontroli i zarządzania gospodarką. Już wiadomo, że albo rynki będą pod społeczną kontrolą albo przejmą je spekulanci i lichwiarze. Potrzebne też są międzynarodowe reguły funkcjonowania kapitału finansowego.
- Kryzysowi ideologii wolnego rynku towarzyszy kryzys neoliberalnej globalizacji i idei tworzenia wspólnoty europejskiej.
- Kryzys może być impulsem bo budowy sprawiedliwszego świata.
- Świat zmienia się w kierunku wielobiegunowości politycznej i gospodarczej, co stwarza możliwość różnych dróg rozwoju. Daje to także możliwość powstania rozwiązań uniwersalnych. Alternatywą jest wielka wojna o zachowanie dominacji przez system zachodni.

Polska

- Trzeba dokonać bilansu 20-lecia kapitalizmu w Polsce.
W sferze niematerialnej obywatele uzyskali: formalne swobody polityczne, możliwość emigracji, możliwość prowadzenia działalności gospodarczej. Stracili coś w sferze materialnej: banki, fabryki, bezpieczeństwo socjalne, prawa pracownicze.
W Polsce stosowane są demokratyczne procedury wyborcze, nie wynika z tego, że wybrane władze działają w interesie wyborców.

Elity polityczne i media – 20 lat temu i dziś – z pełną determinacją narzucają społeczeństwu i stosują w praktyce rządzenia Polską, jedynie słuszną neoliberalną ideologię „wolnego rynku". Polska i Polacy zapłacili i płacą wysoką cenę za ten tragiczny eksperyment.

Trzeba przypominać, że:

- Polska utraciła suwerenność ekonomiczną, jak każde państwo, w którym banki należą do obcego kapitału,
- Polska utraciła ogromny majątek w wyniku jego prywatyzacji i posiada dług publiczny większy niż roczne przychody wszystkich obywateli,
- od lat mamy najwyższe bezrobocie w Europie (i to w sytuacji gdy 3 miliony obywateli wybrało emigrację zarobkową),
- co czwarte polskie dziecko żyje w ubóstwie,
- jesteśmy w czołówce Europy pod względem nierówności społecznych i ekonomicznych,
- postępuje deindustrializacja Polski, rozpada się wyeksploatowana infrastruktura energetyczna i transport kolejowy
- upada nauka i technika polska.

Kapitalizm

- Kapitalizm to system, w którym władzę mają kapitaliści – posiadacze kapitału. Ta grupa, stanowiąca ok. 1% społeczeństwa dysponuje przeważającą częścią środków produkcji i kapitału finansowego. Kapitaliści mogą żyć z renty kapitałowej, ale większość z nich dąży do powiększenia posiadanego bogactwa.
Kapitalizm to system, który działa w interesie posiadaczy kapitału, a przede wszystkim zapewnia im przejmowanie wytwarzanego bogactwa.
Kapitalizm opiera się na egoizmie jednostek i świętej własności prywatnej.
Istotą kapitalizmu jest wyzysk ekonomiczny szerokich rzesz „wolnych najmitów", którzy pracują w warunkach przymusu ekonomicznego – najefektywniejszej formy przymusu.
- W kapitalizmie jest klasa średnia, której kwalifikacje zapewniają funkcjonowanie gospodarki i kierowanie systemem. Klasa średnia służy posiadaczom kapitału i aspiruje do grupy posiadaczy kapitału.
Około 90% społeczeństwa jest przedmiotem wyzysku lub jest odrzucona przez system.
- Kapitalizm jest ostatnio przedstawiany jako „system wolnorynkowy". Jest to cyniczne szalbierstwo, ponieważ od więcej niż stu lat rynki krajowe i międzynarodowe są pod kontrolą silnych graczy rynkowych, a zasady wolnego rynku bywają stosowane jedynie w prostej działalności gospodarczej na małą skalę.

- W krajach „bogatej północy” wyzysk kapitalistyczny nie jest tak widoczny i drastyczny jak w krajach „biednego południa”. Rozwój nauki i techniki jaki dokonał się w XX wieku, spowodował, że dla zapewnienia wszystkim ludziom z „bogatej północy” biologicznej egzystencji potrzebna jest mała część wytwarzanego bogactwa. Dlatego w tym rejonie świata znaczna część społeczeństwa mając zapewnione podstawowe potrzeby egzystencjalne słabo protestuje przeciwko przejmowaniu przez kapitał podstawowej części wytwarzanego bogactwa.
- Kapitalizm jest ze swej natury systemem niesprawiedliwości społecznej i nie może dopuścić do faktycznej demokracji – czyli władzy sprawowanej przez lud w jego interesie.

Socjalizm

- Socjalizm powstał jako alternatywa dla kapitalizmu.
Socjalizm to ideologia, to system humanistycznych wartości, które kształtowały się na przestrzeni dziejów. Socjalizm wyrósł z dążenia do godnego życia w sprawiedliwym społeczeństwie. Socjalizm wyrastał z chrześcijańskiej miłości do bliźniego i z idei „Wolności, Równości i Solidarności”. Socjalizm jest zaprzeczeniem zniewolenia ekonomicznego, nierówności i egoizmu – immanentnych cech kapitalizmu.
Socjalizm to także system – ustrój oparty na wartościach socjalizmu, w którym władza należy do społeczeństwa i jest sprawowana w jego interesie: realizuje dążenie do sprawiedliwości społecznej.
- Ideologia socjalizmu, socjalistyczny system wartości nie jest poddawany publicznej krytyce. Jest zbyt szlachetny, humanistyczny i uniwersalny by ta krytyka się powiodła. Jest przez przeciwników po prostu odrzucany jako utopijny - nie do zrealizowania. Przeciwnicy ideologii socjalistycznej nie chcą zauważyć, że każdej ideologii można zarzucić utopijność. Chrześcijański dekalog obowiązuje od dwóch tysięcy lat, a znaczna część chrześcijan ciągle słabo go respektuje. Czy zatem zawarte w nim normy etyczne i zachowania religijne należy uznać za utopijne? Nie, ponieważ dekalog zawiera normy etyczne uznane przez chrześcijan. Podobnie jest z ideologią socjalistyczną. Trzeba ją przyjąć, uznać jej wartości, mając świadomość, że egoistyczne jednostki i aspołeczne grupy nie będą jej respektować.
- Były i są prowadzone próby budowania ustroju socjalistycznego w różnych krajach, w różnych warunkach społeczno-ekonomicznych, kulturowych i geograficznych. Są doświadczenia i wnioski. Z budowania socjalizmu w Europie Wschodniej wynika, że nie należy ludzi uszczęśliwiać na siłę, czy też, że nie należy dawać obietnic bez pokrycia. Najważniejszy wniosek brzmi: większość społeczeństwa musi świadomie wybrać socjalizm i odrzucić kapitalizm.

Państwo i rynek

- Umowa społeczna jaką jest państwo istnieje po to aby zabezpieczać interesy społeczeństwa. Dlatego państwo tworzy i strzeże przyjętego ładu społecznego i gospodarczego.

- Rynek od tysiącleci ma szereg funkcji, a wśród nich, ma określać zapotrzebowanie na towary i usługi oraz ich wartość w gospodarce towarowej.
- Neoliberalny kapitalizm oddał sterowanie procesami gospodarczymi, a w konsekwencji także procesami społecznymi – z pominięciem interesów społecznych - „niewidzialnej ręce wolnego rynku". Doprowadziło to do kryzysu gospodarczego i do kryzysu całego współczesnego systemu kapitalistycznego.
- Utopia „wolnego rynku" już nie wróci. Świat musi budować nowy system społeczno-gospodarczy.
- Środowiska socjaldemokratyczne – akceptujące kapitalizm – będą dążyć do równowagi interesów społecznych reprezentowanych przez państwo i interesów egoistycznego kapitału ukrytych za forsowaniem „gospodarki wolnorynkowej". Socjaliści takie stanowisko mogą traktować jedynie jako doraźny kompromis i etap na drodze do sprawiedliwego społeczeństwa.
Socjaliści nie mogą uznać za słuszną takiej reformistycznej koncepcji. Socjaliści stawiają interes społeczny jako wartość i cel zorganizowanego społeczeństwa. Dlatego i państwo i rynek muszą służyć zabezpieczeniu interesów i potrzeb społecznych. Towarzyszące rynkowi spekulacje, oszustwa i lichwa muszą być przez państwo bezwzględnie zwalczane. Państwo musi także odrzucić neoliberalny, egoistyczny dogmat o prymacie własności prywatnej.

Świadomość społeczna

- 20 lat kontrrewolucji społecznej zmieniło świadomość Polaków. Wielu uznało, że kapitalizm jest systemem bezalternatywnym, a rynek ma decydować o losach społeczeństwa. Socjalizm jest traktowany przez nich albo jako utopia, albo jako system totalitarny,
- świadomość Polaków jest wypaczona na skutek trwającej 20 lat totalnej negacji PRL, za którą należy tylko przepraszać i wbijaniu do głów prawicowej ideologii,
- prawicowa ideologia opiera się na kilku mitach dotyczących kapitalizmu, historii najnowszej i Polski jako przedmurza chrześcijaństwa,
- kultywowany jest mit Solidarności, która wywalczyła wolność, a nie dociera konstatacja, o zdradzie interesów pracowniczych i narodowych przez przywódców i doradców Solidarności,
- z drugiej strony w świadomości społeczeństwa silne jest dążenie do równości i solidarności społecznej
- myśliciel z Trewiru pisał, że „byt kształtuje świadomość". Potocznie mówi się, że „bogaty nie zrozumie biednego", czy „syty nie zrozumie głodnego". I tak jest. Niewiele się ludziom wyjaśni, jeśli nie zastosuje się klasowej analizy istniejących sprzeczności.

Lewicowy Program dla Polski

- Mamy deklarację Ideową i Programową, które wskazują cel i sposoby budowy socjalizmu w Polsce. Są one kontynuacją ideową i programową „Programu radomskiego PPS".

- PPS i cała lewica socjalistyczna potrzebują dokumentu politycznego: „Lewicowy program dla Polski". Powinniśmy taki dokument zaproponować na Kongresie. Pracuje nad nim Komisja Programowa.

- W „Lewicowym programie dla Polski" należy:
  - odrzucić neoliberalizm i odsunąć od władzy dotychczasowe „elity",
  - odrzucić prymat własności prywatnej,
  - odrzucić omnipotencję niewidzialnej ręki rynku,
  - wzmocnić rolę państwa w gospodarce,
  - renacjonalizowć banki aby Polska odzyskała suwerenność ekonomiczną,
  - renacjonalizowć infrastrukturę, przedsiębiorstwa decydujące o bezpieczeństwie socjalnym obywateli i bezpieczeństwie państwa,
  - dążyć do wprowadzenia społecznej gospodarki rynkowej w Polsce – jako etapu na drodze do budowy socjalizmu w Polsce,
- „Lewicowy program dla Polski" powinien stanowić propozycję także dla nurtu socjalistycznego w SLD, który należy popierać.